

PRAWO ENERGETYCZNE PO ZMIANACH 2010

Henryk WAWRZYŃIAK

Stowarzyszenie Elektryków Polskich, Polska Izba Inżynierów Budownictwa
tel: 58-3024588; e-mail: henrykwaw@wp.pl

Streszczenie: w około 13 – letniej historii prawa energetycznego (PE), mimo wielu nowelizacji, nigdy nie było tak dużych zmian, jak po nowelizacji na podstawie ustawy zmieniającej z dnia 8 stycznia 2010 r. Największe zmiany to: wzmocnienie praw odbiorców/konsumentów, przede wszystkim energii elektrycznej, rozszerzenie i zwiększenie zadań i uprawnień Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE) oraz wprowadzenie obowiązku sprzedaży w trybie publicznym, co najmniej 15 % rocznej produkcji energii elektrycznej. Ponadto nowe regulacje wprowadzają zwiększenie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej poprzez podział kompetencji i odpowiedzialności na wszystkich istotnych użytkowników systemu elektroenergetycznego: operatora systemu przesyłowego (OSP), operatorów systemów dystrybucyjnych (OSD), wytwórców, odbiorców, także na administrację publiczną. Wiodącą rolę w tym zakresie przypisano OSP. W referacie dokonano oceny ogólnej wprowadzonych zmian w oparciu o ustawę zmieniającą z 8 stycznia 2010 r. oraz jednolity tekst ustawy na dzień 9 sierpnia 2010 r. przez Biuro Prawne URE na stronie internetowej: www.ure.gov.pl. W części szczegółowej dokonano analizy najważniejszych zmian w poszczególnych artykułach rozdziałów, których tytuły dobrze oddają przyjęte uregulowania przez ustawodawcę. Tak duże zmiany, wprowadzone po raz pierwszy w dotychczasowej ustawie PE, wymagają zaangażowania odpowiednich instytucji i stowarzyszeń (URE, SEP) w celu przybliżenia społeczeństwu, w szczególności odbiorcom/konsumentom energii elektrycznej wiedzy na ten temat oraz należnych im praw oraz obowiązków.

1. WSTĘP I OCENA OGÓLNA

11 marca 2010 r. weszła w życie ustawa z dnia 8 stycznia o zmianie ustawy – Prawo energetyczne (PE) oraz o zmianie niektórych innych ustaw [1], ściślej największą część uchwalonych zmian. Wprowadzone zmiany polegają głównie na dalszym wzmocnieniu praw odbiorców (konsumentów) i w związku z tym wprowadzają nowe zadania dla Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE) oraz na wprowadzeniu obowiązku sprzedaży w trybie publicznym, co najmniej 15% rocznej produkcji energii elektrycznej (ten obowiązek wszedł w życie 9 sierpnia 2010 r. – patrz art. 49a.).

W około 13 – letniej historii prawa energetycznego było już około 50 nowelizacji, nigdy jednak nie było tak dużych zmian jak obecnie. Nowe regulacje powinny dobrze służyć odbiorcom i rynkowi. Należą do nich: przepisy regulujące uprawnienia odbiorcy do rozwiązania umowy sprzedaży energii elektrycznej bez ponoszenia dodatkowych kosztów, zobowiązanie sprzedawców do sporządzania i publiko-

wania ofert sprzedaży, zobowiązanie operatorów do publikowania listy sprzedawców, działających na jego terenie, wzorców umów zawieranych z użytkownikami systemu, kontrolę przygotowania i realizacji tzw. programów zgodności (chodzi o równoprawne traktowanie użytkowników systemu), dostęp odbiorców do giełdy ....

Prawa odbiorców (konsumentów): ustawa określa zasady i tryb zmiany sprzedawcy energii elektrycznej. Sprzedawcy energii lub paliw gazowych zostali zobowiązani do sporządzania i publikowania ofert sprzedaży. Łatwiejsze będzie obecnie dla odbiorcy wypowiedzenie umowy, na podstawie której przedsiębiorstwo energetyczne dostarcza mu paliwa gazowe lub energię. Rezygnacja z dotychczasowych usług nie może spowodować dodatkowych kosztów i/lub odszkodowań. Umowa zostanie rozwiązana z ostatnim dniem miesiąca, który nastąpi po tym, gdy stosowne oświadczenie odbiorcy dotrze do przedsiębiorstwa. Ustawa ma zapewnić odbiorcy możliwość porównania ofert poszczególnych przedsiębiorstw energetycznych i nakłada w tym celu na operatora obowiązek publikowania listy sprzedawców energii, z którymi zawarł umowę oraz tzw. sprzedawcy z urzędu (od niego kupują energię odbiorcy, którzy nie korzystają z prawa wyboru sprzedawcy), który działa na jego terenie.

Nowe zadania i uprawnienia Prezesa URE:

- prawo wyznaczania z urzędu na czas określony operatorów wymienionych w ustawie (dotychczas mogło to mieć miejsce na wniosek przedsiębiorstwa),
- zwiększenie uprawnień m.in. w zakresie ochrony praw odbiorcy i demonopolizacji rynku,
- zatwierdzanie w całości jednego z najważniejszych dokumentów dot. użytkowników systemów przesyłowego i dystrybucyjnych – instrukcję ruchu i eksploatacji sieci przesyłowej i dystrybucyjnej (odpowiednio: IRiESP, IRiESD) – dotychczas zatwierdzeniu takiemu podlegała tylko część tych instrukcji w zakresie bilansowania systemu i zarządzania ograniczeniami systemowymi,
- monitorowanie zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej (zauważono zapewne awarie systemowe, jakie wystąpiły w ostatnich latach) oraz przedstawianie Ministrowi Gospodarki (MG) opinii do raportu operatora systemu przesyłowego (OSP) lub połączonego elektroenergetycznego na temat przyczyn powstałego zagrożenia bezpieczeństwa

dostaw, podjętych działań oraz wniosków i propozycji na przyszłość.

Bezpieczeństwo dostaw energii elektrycznej:

- ustawa wprowadza podział kompetencji i nakłada odpowiedzialność za zapewnienie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej na wszystkich istotnych użytkowników systemu elektroenergetycznego (OSP, OSD, wytwórców, odbiorców), także na administrację publiczną. Wiodącą rolę w tym zakresie przypisano OSP.

- na wytwórców nałożono obowiązki w zakresie wytwarzania i utrzymywania rezerw mocy, sporządzania prognoz dot. m. in. modernizacji, rozbudowy i budowy nowych mocy, a także współpracy z operatorami systemu (muszą informować operatora systemu o zużyciu i stanie zapasów paliw). Wytwórcy powinni również informować Prezesa URE o obniżeniu ilości paliw poniżej wielkości określonych w przepisach.

- zmiany wprowadzone ustawą wynikają m. in. z implementacji Dyrektywy 2005/89/WE dotyczącej działań na rzecz zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i inwestycji infrastrukturalnych [3] i powinny także służyć wzmocnieniu konkurencji na rynku energii elektrycznej.

Energia na giełdzie lub rynku regulowanym:

- zgodnie z zapisami art. 49a. ustawy, od 09.08.2010 r. – wytwórcy energii elektrycznej są zobowiązani sprzedawać nie mniej niż 15 % energii elektrycznej wytworzonej w danym roku na giełdach towarowych lub na rynku regulowanym,

- ponadto wytwórcy objęci tzw. KDT (przedterminowe rozwiązanie umów długoterminowych) – niezależnie od podanego wyżej warunku, będą mieli obowiązek sprzedawać wytworzoną energię w sposób zapewniający publiczny, równy dostęp do tej energii, w drodze otwartego przetargu, na internetowej platformie handlowej na rynku regulowanym. Internetowa platforma handlowa (art. 49a ust. 3) to zespół środków organizacyjnych i technicznych umożliwiających obrót energią elektryczną za pomocą sieci internetowej przez bezpośrednie kojarzenie ofert kupna lub sprzedaży energii elektrycznej. Prowadzący internetową platformę handlową (art. 49a ust. 4) są zobowiązani zapewnić wszystkim uczestnikom obrotu energią elektryczną jednakowe warunki zawierania transakcji oraz dostęp w tym samym czasie do informacji rynkowych, a także jawność zasad działania oraz pobieranych opłat,

- intencją ustawodawcy jest jawność i przejrzystość sprzedaży energii, co powinno określać rzeczywiste koszty jej wytworzenia. Nowe przepisy pomogą uniknąć sprzedaży energii elektrycznej po zaniżonej cenie w ramach jednej grupy kapitałowej,

- URE winno dopilnować, by wytwórcy energii nie unikali obowiązku handlu energią na giełdzie (w trybie publicznym). Mogą wówczas podlegać surowej karze pieniężnej.

Podejmując trud oceny znowelizowanej ustawy PE autor oparł się na ujednoliconym tekście na dzień 9 sierpnia 2010 r. przez Biuro Prawne URE na stronie internetowej: www.ure.gov.pl [2]. Cytowany tekst ustawy zawiera 4 zmiany:

A – na zielono, obowiązujące z dniem 01.01.2010 r., na podstawie ustawy z dnia 20.11.2009 r. o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw [Dz.U.09.215.1664] i dotyczy jednej tylko zmiany w art. 9a.5. o opłatach zastępczych z odnawialnych źródeł energii (OZE, w tym wysokosprawnej kogeneracji) na rzecz NFOŚiGW – do 31. marca za poprzedni rok kalendarzowy,

B - na czerwono, obowiązujące z dniem 11.03.2010 r. na podstawie ustawy zmieniającej z 8.01.2010 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz zmianie niektórych innych ustaw [Dz.U.10.21.104] – **tych zmian jest najwięcej,**

C- na niebiesko, obowiązujące z dniem 14.06.2010 r. na podstawie ustawy z dnia 9.04.2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych [Dz.U.10.81.530] – także jedna zmiana w art. 62a. Jest tam mowa o tym, że przedsiębiorstwo energetyczne może udostępnić dane o odbiorcy na zasadach i w trybie określonym w tej ustawie,

D – na fioletowo, obowiązujące z dniem 9.08.2010 r. na podstawie zmiany ustawy jak w "B",

Uwaga! W cytowanej ustawie PE na stronach URE nie znajdują się zmiany zawarte w ustawie zmieniającej z dnia 8.01.2010 r. dot. biogazu rolniczego (art. 9o-9s), które będą obowiązywały od 01.01.2011 r. (zapewne, dlatego że Biuro Prawne URE umieści kolejną wersję obowiązującego PE na dzień 01.01.2011 r.).

Prace nad nową ustawą zmieniającą PE trwały około dwóch lat. Pierwszy projekt został przygotowany 14.08.2008 r. - po konsultacjach opracowano nowy, 4.11.2008 r., który stał się przedmiotem dalszych prac. Warto także odnotować, że w 2007 r., w dniach: 27. kwietnia, 15. maja i 31. maja odbył się cykl seminariów w sprawie zmian w prawie energetycznym zorganizowany przez Stowarzyszenie Elektryków Polskich wspólnie z Ministerstwem Gospodarki pod tytułem „NOWE PRAWO ENERGETYCZNE”. W dniu 13. czerwca 2007 r. w Senacie RP odbyło się podsumowanie cyklu seminariów z udziałem Parlamentarnego Zespołu ds. Energetyki. We wszystkich tych spotkaniach uczestniczył autor niniejszego referatu jako reprezentant SEP O/Gdańsk.

2.. OCENA SZCZEGÓŁOWA

W celu zobrazowania najważniejszych zmian i ich lepszego zrozumienia, dokonano poniżej analizy zapisów w poszczególnych artykułach w rozbiu na rozdziały.

Rozdział 1. Przepisy ogólne (art. 1 do 4j – str. 2 do 13).

- art. 3 (słowniczek) – dodano pkt 16a do 16d dot. bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, bezpieczeństwa pracy sieci elektroenergetycznej oraz zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej; ponadto pkt 20a (biogaz rolniczy). Są także niewielkie zmiany w pkt: 3a (paliwa gazowe) i 13a (odbiorca końcowy),

- art. 4j - znacząco rozbudowany, dotyczy prawa zakupu paliw lub energii od wybranego sprzedawcy (formalnie prawo to istniało od 01.07.2007 r.). Nowe zapisy dotyczą sposobu rozwiązania umowy (bez ponoszenia kosztów i odszkodowań innych niż są zapisane w umowie). Sprzedawcy paliw gazowych i sprzedawcy energii zostali zobowiązani do publikowania na stronach internetowych i w swojej siedzibie informacji o cenach sprzedaży i warunkach ich stosowania.

Rozdział 2. Dostarczanie paliw i energii (art.5 do 11f – str. od 14 do 61) – najbardziej rozbudowany i najważniejszy rozdział dla użytkowników paliw i energii.

- art. 7.3 - pozwala odmówić zawarcia umowy przyłączeniowej, gdy ubiegający się o przyłączenie nie ma tytułu prawnego (chodzi o prawo rzeczowe lub obligacyjne) do nieruchomości, obiektu lub lokalu – poprzednio było tylko do „obektu”.

- art. 7.8a do 7.8l i art. 7.9 – jest wreszcie wymóg wnoszenia opłat za przyłączenie źródeł do sieci o napięciu większym od

1 kV w wys. 30 zł za każdy kW mocy przyłączeniowej, co uporządkuje rozwój sieci związany w szczególności z przyłączeniem farm wiatrowych (dotychczas wiele tych planowanych inwestycji nie było realizowanych). Taką zaliczkę wnosi się w ciągu 7 dni od dnia złożenia wniosku o określenie warunków przyłączenia, pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia. Przedsiębiorstwo energetyczne (OSP lub OSD) zapewnia sporządzenie stosownej ekspertyzy (a nie, jak dotychczas, podmiot przyłączany) dla źródeł o łącznej mocy > 2 MW lub odbiorcy końcowego o mocy > 5 MW. Koszty ekspertyzy uwzględnia się odpowiednio w nakładach związanych z budową przyłącza. Przeniesiono do Ustawy (art. 8g.) terminy wydawania warunków przyłączenia (dotychczas były w tzw. "rozporządzeniu systemowym") i tak wynoszą one: a) 30 dni od złożenia wniosku o wydanie WP do sieci $U_n \leq 1$ kV (dla źródła – od dnia wniesienia zaliczki), b) 150 dni jw. do sieci $U_n > 1$ kV (dla źródła uwaga jak w „a”). Operator ma obowiązek potwierdzić pisemnie datę złożenia wniosku o wydanie WP. WP są ważne 2 lata od dnia ich doręczenia (dotychczas – 2 lata od daty ich wydania). W tym czasie WP stanowią warunkowe zobowiązanie operatora do zawarcia umowy przyłączeniowej. Operatorzy zostali zobowiązani sporządzać informację dot. podmiotów ubiegających się o przyłączenie do sieci o $U_n > 1$ kV (szczegóły w art. 8l.). Informacja ta winna być aktualizowana min. 1/miesiąc i zamieszczana na stronie internetowej oraz w siedzibie operatora. OSP winien umieszczać informację o dostępnej mocy przyłączeniowej dla stacji o $U_n > 110$ kV oraz planowanych zmianach tych wielkości w najbliższych 5 latach. Ważna zmiana jest w art. 7.9.: w przypadku odmowy przyłączenia do sieci z powodu braku warunków ekonomicznych można ustalić opłatę w wysokości uzgodnionej w umowie (chodzi rzecz jasna o opłatę wyższą),

- art. 8.1 - do spraw spornych rozstrzyganych przez Prezesa URE dochodzi „odmowa dostępu do internetowej platformy handlowej”,
- art. 9.4 - delegację do wydania rozporządzenia o szczegółowych warunkach funkcjonowania systemu elektroenergetycznego uzupełniono o dodatkowy 14 pkt o zakresie i sposobie udostępniania użytkownikom sieci i operatorom innych systemów, z którymi system przesyłowy jest połączony informacją o warunkach świadczenia usług przesyłania energii elektrycznej, korzystania z krajowego systemu elektroenergetycznego (KSE), obrotu transgranicznego, zarządzania siecią, bilansowania systemu, planowanych wyłączeń jednostek wytwórczych, ubytkach mocy oraz ofertach bilansujących składanych dla jednostek wytwórczych,
- art. 9a - artykuł został znacząco przebudowany, i tak: obowiązek uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w OZE pozostał niezmienny w stosunku do dotychczasowych przedsiębiorstw (przedsiębiorstwa obrotu lub wytwórcy sprzedający energię elektryczną odbiorcom końcowym); rozszerzenie tego obowiązku dotyczy odbiorców końcowych będących członkami giełdy towarowej (do transakcji zawieranych we własnym imieniu) oraz towarowych domów maklerskich lub domów maklerskich w odniesieniu do transakcji realizowanych na zlecenie odbiorców końcowych na giełdzie towarowej. Ponadto od 01.01.2011 dochodzi nowe świadectwo pochodzenia biogazu rolniczego (tekst na fioletowo) – to świadectwo ma zawierać m. in. ekwiwalentną ilość energii elektrycznej wytworzonej w OZE (szczegóły w nowym rozporządzeniu wykonawczym). Alternatywą dla tego obowiązku jest uiszczenie opłaty zastępczej: w ust. 2 podano dla OZE (10,4 % na 2010), w ust. 8a podano dla

kogeneracji/ wysokosprawnej kogeneracji (na 2010: 3,1 % dla CHP1 i 21,3 % dla CHP2) – szczegóły w art. 9l ust.1),

- art. 9c.2 zwiększa odpowiedzialność OSP, m. in. za udostępnianie użytkownikom sieci i operatorom innych systemów informacji o funkcjonowaniu systemu przesyłowego, za opracowywanie prognoz zapotrzebowania na energię elektryczną i moc, za określanie potrzeb rozwoju sieci przesyłowej, a także budowy nowych źródeł wytwórczych, za utrzymywanie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pracy sieci przesyłowej,
- art. 9c.3 zwiększa zadania OSD, m. in. za wdrażanie warunków i trybu zmiany sprzedawcy, za udostępnianie informacji (na stronie internetowej i w siedzibie) aktualnej listy sprzedawców, z którymi OSD zawarł umowy o świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej, sprzedawcy z urzędu działającego na jego terenie, wzorców umów,
- art. 9d.1. - OSP i OSD nie mogą wykonywać działalności gospodarczej związanej z wytwarzaniem lub obrotem paliwami gazowymi lub energią elektryczną,
- art. 9e - dodany ust. 1a stanowi, że Prezes URE wydaje świadectwa pochodzenia z OZE oraz świadectwa pochodzenia z kogeneracji (art. 9l. ust.1) dla energii elektrycznej wytworzonej w OZE spełniającej jednocześnie warunki wysokosprawnej kogeneracji,
- art. 9g - OSP i OSD opracowują odpowiednie instrukcje ruchu i eksploatacji (ust.1) do zmienionych wymagań – OSP – IRiESP do 11.06.2010, zaś OSD – IRiESD, 60 dni później. OSP i OSD przedkładają Prezesowi URE ww. instrukcje do zatwierdzenia (obecnie zatwierdzane są całe instrukcje każdego operatora),
- art. 9h ust. 1 do 11 – wyznaczenie operatorów OSD i OSP oraz obszarów ich działania na ich wniosek (ust. 1). Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyznacza się tylko jednego operatora OSP. Zgodnie z art. 16 ustawy zmieniającej, dotychczasowi operatorzy pozostają nimi nadal przez okres określony w odpowiednich decyzjach. Aby być operatorem OSP lub OSD trzeba mieć koncesję na wykonywanie działalności gospodarczej, odpowiedniej do zakresu działania (ust. 3). Pozostałe dodane ust. ustalają zasady wyznaczania operatorów w innych przypadkach,
- art. 9i stanowi m. in. o wyznaczeniu sprzedawców z urzędu dla obszaru działania danego operatora w drodze przetargu lub z urzędu (w tym ostatnim przypadku na okres 12 miesięcy). Zgodnie z pkt 29 w art. 3, sprzedawca z urzędu, posiadający koncesję na obrót paliwami gazowymi lub energią elektryczną, świadczy usługi kompleksowe odbiorcom paliw gazowych lub energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, niekorzystającym z prawa wyboru sprzedawcy,
- art. 9j modyfikuje obowiązki wytwórców, uwzględniając możliwości techniczne, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, a w szczególności zapewnienia jakości dostarczanej energii, ciągłości i niezawodności jej dostarczania lub uniknięcia zagrożenia bezpieczeństwa osób lub strat materialnych. Wytwórca jest obowiązany do: wytwarzania energii elektrycznej lub pozostawania w gotowości do jej wytwarzania, utrzymywania rezerw mocy lub zapewnienia usług systemowych (zgodnie z zawartą umową z operatorem), utrzymywania zdolności wytwórczych oraz współpracy z odnośnym operatorem. W ust. 2 i 3 są zawarte uprawnienia OSP dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej lub wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa tych dostaw,
- art. 9l w ust. 1 wprowadzono nowy pkt 1a dot. wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji opalanej metanem uwalnianym i ujmowanym przy dołowych

robotach górniczych w czynnych, likwidowanych lub zlikwidowanych kopalniach węgla kamiennego lub gazem uzyskiwanym z przetwarzania biomasy. W dodanym ust. 1b., dla jednostki energii elektrycznej wyprodukowanej w wysokosprawnej kogeneracji wg ust. 1, pkt 1 i 1a wydaje się tylko jedno świadectwo pochodzenia z kogeneracji. Proces przygotowania do uzyskiwania świadectw pochodzenia z kogeneracji jest dość skomplikowany, wymaga zaangażowania osób o odpowiednich kwalifikacjach z jednostek, którym udzielono akredytacji, a ponadto zapewnienia niezależności w przedstawianiu wyników badań. Z tego powodu Polskie Centrum Akredytacji (art. 91 ust. 16) przekazuje Prezesowi URE (na jego wniosek), wykaz takich akredytowanych jednostek,

- art. 10 modyfikuje regulacje dotyczące ilości zapasów paliw u wytwórców (dodane ust. 1a – 1f),

-art. 11c (dodany) definiuje zagrożenie dostaw energii elektrycznej, w szczególności w pięciu przypadkach (pkt 1 do 5): 1) wprowadzenie stanu nadzwyczajnego, 2) katastrofy naturalnej albo bezpośredniego zagrożenia wystąpienia awarii technicznej w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej, 3) wprowadzenia embarga, blokady, ograniczenia lub braku dostaw paliw lub energii elektrycznej z innego kraju..., 4) strajku lub niepokoїв społecznych, 5) obniżenia dostępnych rezerw zdolności wytwórczych poniżej niezbędnych wielkości (art. 9g ust. 4 pkt 9). OSP może wprowadzić ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, jednak nie dłużej niż 72 godziny do czasu wejścia w życie noweli Rozporządzenia RM w tym zakresie. Dalej są przepisy w sprawie informowania MG i Prezesa URE oraz opracowania odpowiedniego raportu przez OSP, związanego z wystąpieniem zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej (raport ten ma powstać w terminie 60 dni od zniesienia ograniczeń),

- art. 11e (dodany) określa odpowiedzialność OSP w przypadku wprowadzenia ograniczenia lub, gdy dopuścił się niedbalstwa przy dokonywaniu oceny zasadności wprowadzenia tych ograniczeń. Odpowiedzialność ta do odbiorcy w gospodarstwie domowym jest do wysokości 5 000 zł. Dalej jest lista odbiorców w grupach (ilościowych) i całkowita kwota odpowiedzialności OSP (taka sytuacja może mieć miejsce podczas masowych awarii sieciowych). OSP nie ponosi odpowiedzialności z tytułu szkód u odbiorcy poniżej 100 zł. Żądanie naprawienia szkód zgłasza się właściwemu OSD przed upływem 180 dni od dnia zniesienia ograniczenia. Wypłacone kwoty odszkodowania odbiorcom za poniesione szkody nie stanowią kosztu uzasadnionego. Warto jeszcze odnotować, że w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej (wg art. 11c i art. 11d) bonifikaty za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców lub parametrów jakościowych energii elektrycznej – nie przysługują,

- art. 11f (dodany) ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej powinny powodować jak najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu rynku energii elektrycznej i być stosowane w niezbędnym zakresie oraz uzgadniane z właściwymi operatorami.

Rozdział 3. Polityka energetyczna (art.12 do 20 – str. od 61 do 69).

- art. 12a (dodany) - MG wykonuje uprawnienia Skarbu Państwa w stosunku do OSP,

- art. 15b (dodany/zmieniony) Rozdzielono sprawozdania odnośnie monitorowania: bezpieczeństwa dostaw paliw gazowych od bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej (poprzednio było to jedno sprawozdanie opracowywane w

terminie do 30. czerwca danego roku i dotyczyło energii elektrycznej i gazu ziemnego). Terminy obecnych sprawozdań: 30. czerwca każdego roku (paliwa gazowe) i co dwa lata (energia elektryczna). Sprawozdanie w odniesieniu do energii elektrycznej (ust. 4) winno zawierać m. in. informacje: o równoważeniu dostaw z zapotrzebowaniem w kolejnych 5 latach oraz możliwości równoważenia tych dostaw w okresie od 5 do co najmniej 15 lat, bezpieczeństwie pracy sieci, źródła i kierunki zaopatrzenia gospodarki krajowej, stan infrastruktury technicznej sektora, zamierzenia inwestycyjne w okresie co najmniej 5 lat w odniesieniu do zdolności przesyłowych, planowane lub będące w budowie nowe moce wytwórcze i inne,

- art. 15c - dodano w ust. 2 pkt 4 – chodzi o ujęcie w sprawozdaniu Prezesa URE (we współpracy z MSP i Prezesem UOKiK) dla Komisji Europejskiej (KE), przedsięwzięć zapewniających konkurencję na rynku energii elektrycznej oraz o praktykach ograniczających konkurencję,

- art. 16 (zmieniony i dodane ust.: 2a, 2b, 3a, 7-14) – operator (w zasadzie OSD) sporządza plany rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na okresy nie krótsze niż 5 lat oraz prognozy na okresy nie krótsze niż 15 lat, (choć pozostawiono w ust. 2 dotychczasowe okresy ≥ 3 lata, ale w odniesieniu do przedsiębiorstwa przesyłowego lub dystrybucyjnego). Plany rozwoju opracowane przez OSD powinny uwzględniać plany rozwoju OSP. Nowe plany (opracowane przez operatorów) mają być przedłożone Prezesowi URE do 11.03.2011 r.. Przedsiębiorstwa energetyczne (OSD, OSP) przedkładają corocznie, do dnia 1 marca sprawozdania z realizacji tych planów. OSP i OSD dokonują co 3 lata oceny realizacji opracowanych przez siebie planów wg ust. 2a (chodzi o okresy 5 i 15 letnie) i na tej podstawie przedkładają Prezesowi URE zmiany tego planu. Podobnie, wytwórcy, o łącznej mocy zainstalowanej ≥ 50 MW opracowują plany/prognozy na okresy ≥ 15 lat, w tym typy i wielkości źródeł, ich lokalizację, rodzaj paliw itp. Również, co 3 lata plany te podlegają aktualizacji (pierwsza winna być do 11.03.2013 r.),

- art. 16a zawiera wskazanie dla Prezesa URE przeprowadzenia przetargu na budowę nowych mocy wytwórczych (wskazanie takie winno wynikać ze sprawozdania MG w sprawie monitorowania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej – sprawozdanie takie sporządza się co 2 lata, do 30 czerwca),

- art. 19 - dodano, że projekty założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, które opracowuje wójt (burmistrz, prezydent miasta) winny być na okres co najmniej 15 lat i aktualizowane co najmniej raz na 3 lata. Zgodnie z art. 17 ustawy zmieniającej z 08.01.2010 r., uchwalenie przez gminę pierwszych założeń do ww. planów powinno nastąpić do 11.03.2012 r.

Rozdział 4. Organ do spraw regulacji gospodarki paliwami i energią (art.21 do 31 – str. od 69 do 77).

- art. 23 (zmodyfikowany zakres działania Prezesa URE), to m.in.: zatwierdzanie całych IRiESP i IRiESD, kontrolowanie obowiązków sprzedaży nie mniej niż 15 % energii elektrycznej wytworzonej w danym roku na giełdach towarowych (art. 49a. ust. 1) i sprzedaży energii elektrycznej na internetowej platformie handlowej (art. 49a. ust. 2), ustalanie wskaźnika referencyjnego dla wyznaczenia przychodów ze sprzedaży ciepła w kogeneracji, średnich cen sprzedaży energii elektrycznej (wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji, na rynku konkurencyjnym), średnich cen sprzedaży ciepła (poza kogeneracji), opalanych; węglem, gazem, ole-

jem opałowym, stanowiących OZE, sporządzanie raportów przedstawiających i oceniających działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej oraz planów rozwojowych (raporty te są opracowywane do 30 czerwca, co 2 lata dla MG, z tym, że pierwsze opublikowanie raportów nastąpi w terminie do 11.03.2011 r.).

Rozdział 5. Koncesje i taryfy (art.32 do 50 – str. od 77 do 91).

- art. 32 porządkuje dotychczasowe przepisy dot. uzyskiwania koncesji, nie wprowadzając w nich istotnych zmian,

- art. 46 (zmiany w ust. 6) i art. 47 (dodane: ust. 2f, ust. 2g) dot. upoważnienia dla MG do wydania stosownego rozporządzenia regulującego zasady kształtowania i kalkulacji taryf dla ciepła, z uwzględnieniem wskaźnika referencyjnego do uproszczonego sposobu kalkulacji cen i stawek opłat dla ciepła wytworzonego w jednostce kogeneracji

- art. 49a (dodany – tekst zaznaczony na fioletowo) – stosuje się od dnia 9.08.2010 r., z tym, że ust. 1 i ust. 2 mają zastosowanie do energii elektrycznej niesprzedanej do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy (patrz art. 19 ustawy zmieniającej). Z uwagi na ważność uregulowań w tym artykule poniżej omówione zostaną zapisy w poszczególnych ust.:

- ust. 1 – wytwórcy mają obowiązek sprzedawać nie mniej niż 15 % energii elektrycznej wytworzonej w danym roku na giełdach towarowych,

- ust. 2 – wytwórcy mający prawo do otrzymania środków na pokrycie kosztów osieroconych na podstawie ustawy z dnia 29.06.2007 r. o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej są zobowiązani sprzedawać wytworzoną energię elektryczną nie objętą obowiązkiem, o którym mowa w ust. 1, w sposób zapewniający publiczny, równy dostęp do tej energii, w drodze otwartego przetargu, na internetowej platformie handlowej na rynku regulowanym w rozumieniu ustawy z dnia 29.07.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi lub na giełdach towarowych w rozumieniu ustawy z dnia 26.10.2000 r. o giełdach towarowych,

- ust. 3 i ust. 4 opisano w części ogólnej (definicje internetowej platformy handlowej),

- ust. 5 definiuje odstępstwa od wymagań zawartych w ust. 1 i ust. 2, mianowicie obowiązek ten nie dotyczy energii elektrycznej: 1) od wytwórcy do odbiorcy końcowego za pomocą linii bezpośredniej, 2) wytworzonej w OZE, 3) wytworzonej w kogeneracji, 4) zużywanej na potrzeby własne wytwórcy, 5) niezbędnej do wykonywania przez operatorów ich zadań określonych w ustawie, 6) wytworzonej w jednostce o łącznej mocy elektrycznej ≤ 50 MW,

- ust. 6 - Prezes URE może (na wniosek wytwórcy) zwolnić go z obowiązku, o którym mowa w ust. 1 i ust. 2 w części dotyczącej produkcji energii elektrycznej: 1) sprzedawanej na potrzeby wykonywania długoterminowych zobowiązań wynikających z umów zawartych z instytucjami finansowymi w celu realizacji inwestycji związanych z wytwarzaniem energii elektrycznej, lub 2) wytwarzanej na potrzeby operatora (OSP) wykorzystywanej na potrzeby prawidłowego funkcjonowania KSE – jeżeli nie spowoduje to istotnego zakłócenia warunków konkurencji na rynku energii elektrycznej lub zakłócenia na rynku bilansującym,

- ust. 7 i ust. 8 wytwórcy przekazują Prezesowi URE informacje o zawartych umowach na sprzedaż energii elektrycznej na innych zasadach niż to wynika z ust. 1 i ust. 2 w ciągu 7 dni od ich zawarcia. Na tej podstawie, Prezes URE ogłasza

w Biuletynie URE średnią kwartalną cenę tak sprzedawanej energii elektrycznej,

- ust. 9 wytwórcy składają Prezesowi URE w terminie do 31 marca (następnego roku) sprawozdania z realizacji obowiązków, o których mowa w ust. 1 i ust. 2,

- ust. 10 wynik przetargu na sprzedaż energii elektrycznej, o którym mowa w ust. 2 ma być jawny,

- ust. 11 i ust. 12 przetarg, o którym wyżej mowa podlega kontroli Prezesa URE pod względem zgodności z przepisami wydanymi na podstawie delegacji dla MG w ust. 12 i w przypadku ich naruszenia Prezes URE może przetarg unieważnić (rozporządzenie ma dotyczyć przetargów oraz sprzedaży energii elektrycznej na internetowej platformie handlowej, o której mowa w ust. 1 i ust. 2.).

Rozdział 6. Urządzenia, instalacje, sieci i ich eksploatacja (art. 51 do 55 – str. od 91 do 94) – BRAK ZMIAN

Rozdział 7. Kary pieniężne (art. 56 do 57 – str. od 94 do 98)

Lista kar (art. 56), w porównaniu do jednolitego tekstu na dzień 07.04.2007 r. (przykładowo) znacząco wzrosła – z 22 poz. do 41 poz. (aktualny tekst jednolity na dzień 09.08.2010 r.). Kary pieniężne są zróżnicowane i nakładane nie tylko przez Prezesa URE lecz również przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego (art. 56 – pkt 28 – 30). Karze pieniężnej podlega ten, kto (poniżej lista wybranych kar):

- 1a) nie przestrzega obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia, świadectwa pochodzenia biogazu lub świadectwa pochodzenia z kogeneracji albo nie uiszcza opłat zastępczych lub nie przestrzega obowiązku zakupu energii elektrycznej (art. 9a ust. 6 – sprzedawca z urzędu – obowiązek zakupu z OZE), nie przestrzega obowiązku zakupu ciepła (art. 9a ust. 7 – sprzedawca ciepła – ciepło z OZE),

- 1b) nie przedkłada Prezesowi URE do zatwierdzenia instrukcji: IRiESP i IRiESD,

- 1c) nie przedstawia informacji (długa lista przywołanych art.) lub nie przedstawia sprawozdań (art. 9d ust. 5 – chodzi o tzw. programy zgodności, czyli niedyskryminacyjnego traktowania użytkowników systemu),

- 1f) nie przedkłada towarowemu domowi maklerskiemu lub domowi maklerskiemu deklaracji (art. 9a ust. 1b – chodzi o przedsiębiorstwa obrotu zakupujące energię elektryczną na giełdzie towarowej za ich pośrednictwem),

- 2) nie przestrzega obowiązku zapasów paliw ...,

- 18) nie wydaje w terminie (art. 7 ust. 8g) warunków przyłączenia. W tym przypadku wysokość kary pieniężnej nie może być niższa niż 3 000 zł za każdy dzień zwłoki w wydaniu warunków przyłączenia,

- 20) nie przestrzega warunków i kryteriów niezależności operatora systemu (art. 9d ust. 1-2),

- 32) nie przestrzega obowiązku (art. 49a ust. 1 i 2 – chodzi o obowiązek sprzedaży energii elektrycznej na giełdach towarowych lub internetowej platformie handlowej),

-ust. 2b wpływy z tyt. kar pieniężnych (ust. 1 pkt 1a i 28-30) stanowią przychody Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),

- ust. 2f wysokość kary pieniężnej w ust. 1 pkt 20 i 21 (niezależność operatorów), nie może być niższa niż 1 % i wyższa niż 15 % przychodu (liczonego wg zapisu w ust. 3.

Rozdział 8. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe (art.58 do 72 – str. od 99 do 102)

- jest tylko 1 zmiana – dodany art. 62a (na niebiesko – opisany jako C, w części wstępnej).

3. WNIOSKI KOŃCOWE

Wprowadzone zmiany w ustawie PE w 2010 r., w szczególności ustawą zmieniająca z dnia 08.01.2010 r., polegają głównie na dalszym wzmocnieniu praw odbiorców (konsumentów), w szczególności energii elektrycznej, wprowadzają nowe zadania dla Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE) oraz po raz pierwszy, nakładają na wytwórców, obowiązek sprzedaży w trybie publicznym, co najmniej 15 % rocznej produkcji energii elektrycznej (ten obowiązek wszedł w życie 9 sierpnia 2010 r.). Tak duże zmiany, wprowadzone po raz pierwszy w dotychczasowej ustawie PE, wymagają zaangażowania odpowiednich instytucji i stowarzyszeń (URE, SEP) w kierunku przybliżenia społeczeństwu (odbiorcom/konsumentom paliw gazowych, w szczególności energii elektrycznej) wiedzy na ten temat oraz należnych im praw (także obowiązków).

Skróty użyte w referacie oznaczają:

PE – Prawo energetyczne
URE – Urząd Regulacji Energetyki
MG – Minister Gospodarki
IRiESP – Instrukcja Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej

IRiESD – Instrukcja Ruchu i Eksploatacji Sieci Dystrybucyjnej
OZE – odnawialne źródła energii
KSE – krajowy system elektroenergetyczny
WP – warunki przyłączenia
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
KE – Komisja Europejska
UOKiK – Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
MSP – Ministerstwo Skarbu Państwa

4. BIBLIOGRAFIA

1. Ustawa z 8 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U.10.21.104 – z dnia 8 lutego 2010 r.)
2. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, tekst ujednolicony na dzień 9 sierpnia 2010 r. przez Biuro Prawne URE na stronie internetowej: www.ure.gov.pl
3. Dyrektywa 2005/89/WE Parlamentu europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. dotyczącej działań na rzecz zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i inwestycji infrastrukturalnych (Dz. Urz. UE L 33 z 04.02.2006 r., str. 22).